

Kommunalin maaraportti KPY:n 3.-5. lokakuuta 2017 järjestämään työllisyyttä käsittelevään konferenssiin .

Ruotsin työmarkkinatilanne 2017

Tämä raportti käsittelee Ruotsin työmarkkinatilannetta vuonna 2017. Kuvaus on otettu pääasiassa Ruotsin Suhdanneinstituutin (KI), Tilastollisen keskustuimiston (SCB) ja Arbetsförmedlingen julkisista raporteista sekä Kommunalin jäsenten tilannetta ja toiminta-alueita selvittävästä täydentävästä analyysistä.

Yhteenveto

Ruotsin talous on tällä hetkellä erittäin vahva: kasvu on voimakasta, työvoiman määrä kasvaa ja julkinen rahoitus on vakaalla pohjalla. Työttömyys on edelleen korkea, samalla kun koulutetun työvoiman puute jarruttaa taloudellista kehitystä.

Voimakas noususuhdanne

Suhdanneinstituutin tämänvuotisen arvion mukaan Ruotsin BKT kasvaa 3 % vuoden 2017 aikana. Kotimainen kysyntä on voimakasta, ympäröivän maailman kehitys vakaata ja julkistalous tasapainossa. Sekä yritykset että kotitaloudet suhtautuvat tulevaisuuteen optimistisesti. Työllisyys paranee edelleen, vaikka sitä jarruttaakin pätevän työvoiman puute. Tämä ei kuitenkaan vielä ole johtanut palkankorotusten kasvuun.

Suhdanneinstituutin laskelman mukaan vuoden 2018 talousarviossa on varaa 12 miljardin kruunun rahoittamattomille uudistuksille. Hallituksen aikaisemmin ilmoittamien 5 miljardin veronkorotusten lisäksi talousarviossa on varaa 17 miljardin kruunun verran menojen kasvua tai tulojen vähenemistä varten. Tämä luo mahdollisuuden sekä kustannusten pysyvälle nousulle hallituksen valtiopäiville keväällä tekemän talusesityksen mukaisesti että julkissektorin menotason säilyttämiselle ennallaan.

Työvoiman määrä kasvaa

Ruotsissa oli kesäkuussa lähes 5 540 000 työikäistä eli 15–74-vuotiaasta henkilöä (SCB, 2017). Kesäkuusta 2016 työvoima oli kasvanut yli 100 000 henkilöllä, joista 67 000 oli miehiä ja 37 000 naisia. Suhteellinen työvoimaluku oli miehillä 77 prosenttia ja naisilla 72 prosenttia.

Sekä työllisyys että työntekijöiden määrä kasvaa. Vuoden 2016 kesäkuuhun verrattuna työllistyneitä oli kesäkuussa 2017 111 000 henkilöä enemmän (15-74-vuotiaat), ja kasvu oli suurinta miesten keskuudessa. Työntekijöiden määrä kasvoi ja oli lähes 4 630 000, mikä on melkein 100 000 henkilöä enemmän kuin edellisvuonna. Eniten kasvoivat vakituissa työsuhteissa olevien ja kunnallisella sektorilla työskentelevien määrät.

Työttömiä oli kesäkuussa lähes 410 000, mikä vastaa 7,5 prosenttia työvoimasta. Työttömyys oli miehillä hieman yleisempää kuin naisilla. Nuorten ikäryhmässä (15–24-vuotiaat) työttömien määrä oli yli 170 000 eli 23 prosenttia. Työttömyys vaihtelee myös maan eri osissa. (Arbetsförmedlingen, 2017). Huhtikuussa oli eniten työttömiä Gävleborgin ja Södermanlandin lääneissä, molemmissa yli 10 prosenttia. Uppsalan läänissä työttömyys oli alhaisin, eli alle kuusi prosenttia.

Työllisyyden kasvu jatkuu

Arbetsförmedlingen arvioi, että työllisyys (16–64-vuotiaat) kasvaa vuoden 2017 aikana yli 80 000 henkilöllä ja vuonna 2018 lähes 70 000 henkilöllä. Heidän arvionsa mukaan kymmenestä työpaikasta noin kahdeksaan rekrytoidaan ulkomailla syntyneitä henkilöitä, ja heistä suurin osa on miehiä. Ulkomailla ja kotimaassa syntyneiden välisessä työllistymisessä on kuitenkin edelleenkin suuri ero, toiseksi suurin EU:n alueella. Samalla kotimaassa syntyneiden keskuudessa työllisyysaste on Ruotsissa EU:n korkein. Ero selittyy pääasiassa sillä, että kotimaassa syntyneiden naisten työllisyysaste on hyvä.

Työvoiman puutetta sekä yksityisillä että julkissektorin työnantajilla

Arbetsförmedlingen (2017) selvityksen mukaan yksityisessä elinkeinoelämässä vallitsee kaikkialla rekrytointiongelmia: joka kolmas työnantaja kärsii työvoimapulasta. Tilanne on kuitenkin huomattavasti heikompi julkissektorilla. Siellä työvoiman puutetta esiintyy monissa ammateissa, ja lähes 70 prosenttia julkisista työnantajista kokee rekrytointiongelmia. Pula on suurinta opetuslalla ja monissa hoito- ja hoiva-alan ammateissa. Epäonnistuneet rekrytoinnit johtavat mm. siihen, että virat ovat pitkään täyttämättä ja että osaamiselle ja työkokemukselle - asetettavia vaatimuksia joudutaan karsimaan. Muita seurauksia ovat palvelun ja laadun huononeminen sekä nykyisen henkilökunnan työympäristön heikkeneminen. Tämän kehityksen torjumiseksi ennen kaikkea julkissektorin työnantajat ovat investoineet henkilöstön työpaikkakoulutuksiin.

Työmarkkinoiden kahtiajako kasvaa

Samalla kun Ruotsin työvoimapula kasvaa voimakkaasti kasvaa myös syrjäytymisvaarassa olevien työttömien määrä. He ovat työntekijöitä, joilla on muita suurempi riski joutua pitkäaikaistyöttömiksi. Ryhmään kuuluvat Euroopan ulkopuolella syntyneet henkilöt, henkilöt, joilta puuttuu lukioasteen päättötodistus, joilla on työkykyä alentava toimintarajoite tai jotka ovat vähintään 55-vuotiaita.

10 viime vuoden aikana ryhmä on kasvanut 114 000 henkilöllä yhteensä 275 000 henkilöön, kun taas muiden työttömien määrä on vähentynyt runsaalla 60 000 henkilöllä ollen nyt 90 000 henkilöä (Arbetsförmedlingen 2017). Tämä osoittaa Arbetsförmedlingen rekisterissä olevien henkilöiden kokoonpanon muuttuneen selvästi. Ryhmä kasvaa todennäköisesti myös jatkossa, mikä johtuu lähinnä kotoutumisohjelmaan lisättyjen henkilöiden määrän kasvusta.

Kommunalin jäsenistön työllisyydessä on paljon kausivaihtelua

Arbetsförmedlingenissä kirjoilla olevien Kommunalin jäsenten avoin työttömyys vaihtelee vuoden aikana. Se vähenee kevät- ja kesäkuukausien aikana noin 14 000 henkilöön, koska monet pääsevät kesäsijaisiksi, ja kasvaa syksyllä noin 18 000 henkilöllä, kun sijaisuudet loppuvat ja toiminnan budjetti neuvotellaan uudelleen.

Anna Spånt Enbuske
Tutkija, selvitysyksikkö